

The needs for operations of student care and support systems in school under Udon Thani Municipality

Wiyada Wannakhan^{1*}

¹Thailand National Sports University, Udon Thani Campus, Thailand

*Corresponding author: Wiyadawannakhan@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study the current and desired conditions and the necessity of the operation of the student care system in schools under Udon Thani Municipality. This study is quantitative research. The sample group consisted of 209 administrators and teachers in schools under Udon Thani Municipality. The sample size was determined using the Krejci and Morgan comparison table. The administrators were selected using the purposive sampling method and teachers were selected using the simple random sampling method. The instrument used was a dual-response format questionnaire with a 5-level rating scale. The index of consistency was 1.00 and the reliability of the current condition was 0.905 and the desired condition was 0.986. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and PNI modified index. The results of the research found that 1) The current condition of the operation of the student care system in schools under Udon Thani Municipality, the aspect with the highest average value was student promotion and development. Next is knowing students individually and the lowest average is student screening. 2) Desirable conditions of the operation of the student care system in schools under Udon Thani Municipality The aspect with the highest average is student screening, followed by prevention and assistance for students and the lowest average is knowing students individually. 3) The necessities of the operation of the student care system in schools under Udon Thani Municipality, ranked in order of importance as follows: prevention and assistance for students has the highest necessity index (PNI Modified = 0.42), followed by student screening (PNI Modified = 0.41), and the aspect with the least necessity is knowing students individually (PNI Modified = 0.26).

Keywords: Priority Needs Index, Student Care and Support Systems, Udon Thani Municipality

ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

วิยะดา วรรณขันธุ์^{1*}

¹มหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี ประเทศไทย

*Corresponding author: Wiyadawannakhan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 209 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตอบสองคู่ (Dual – Response Format) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.905 สภาพที่พึงประสงค์ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI^{modified} ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการคัดกรองนักเรียน 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือการการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI^{Modified} = 0.42) รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน (PNI^{Modified} = 0.41) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (PNI^{Modified} = 0.26)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, เทศบาลนครอุดรธานี

© 2024 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย จิตใจอารมณ์สังคม และสติปัญญา โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลช่วยเหลืออบรมสั่งสอนฝึกฝนรวมทั้งจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนได้เจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งสอดคล้องกับประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 127/ตอนที่ 45 ก/หน้า 1/22 กรกฎาคม 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาโดยเน้นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในสภาพของสังคมยุคการสื่อสารไร้พรมแดนต้องยอมรับว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลทางด้านความเจริญรุ่งเรืองแล้ว ยังมีผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัวปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิต ที่รุนแรงปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียด ความทุกข์ความวิตกกังวล ซึ่งเป็น ผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ตระหนักถึงความสำคัญ ใน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมตลอดจนมีทักษะในการดำรงชีวิตจึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงาน ที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2552)

เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อย ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การแข่งขันกันด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ และสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ไม่ชอบมาโรงเรียน ไม่เคารพ กฎระเบียบของโรงเรียน ดิดสิ่งเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าว รังแกกันเอง เครียด ซึมเศร้ามองโลกในแง่ร้าย ชู้สาว ชอบมั่วสุมกันเป็นกลุ่ม ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรม เป็นต้น ปัญหา เหล่านี้เป็น ผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดกับเด็ก และเยาวชน จึงเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ทุกหน่วยงานต่างให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ในการ จัดการศึกษาของประเทศและมีหน้าที่ในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดระบบงาน และกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมนักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจนเฝ้าระวังความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็ก มีความประพฤติที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กำหนดนโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง กลยุทธ์ที่ 2 ตามแนวทาง ข้อ 2.1 ปลุกฝัง ผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และข้อที่ 2.2 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เช่น อาชญากรรม และความรุนแรง ในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ โรคภัยอุบัติใหม่ภัยจากไซเบอร์ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลจึงจัดให้ดำเนินการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนให้เข้มแข็ง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ตามนโยบายเทศบาลนครอุดรธานี มีการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสนับสนุนการเฝ้าระวังสถานการณ์ ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดเป้าประสงค์ให้สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นการกระตุ้นทุกภาคส่วนในสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตที่ทั้งปวง เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของประเทศไทย มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทยให้นักเรียนได้รับ การพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตัว มีความรู้ และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญใน การเรียนรู้อะดับสูงขึ้นไป และการดำรงชีวิตในอนาคต (สำนักงานการศึกษา.เทศบาลนครอุดรธานี, 2564)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษาและผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความสนใจศึกษาปัญหาและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดรวมทั้งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของชุมชนสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 461 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จำนวน 209 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากแล้วใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำแนกตามเพศและตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบการตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และความต้องการจำเป็นในแต่ละระดับมีเกณฑ์การพิจารณา คือ

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบลงความเห็นและให้คะแนนวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Consistency : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3) นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.905 สภาพที่พึงประสงค์ 0.986 .

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 209 ชุด และขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วน ร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในแต่ละชุดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศและวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ(Percentage)

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการคัดกรองนักเรียน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี โดยรวม มีดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการป้องกันและช่วยเหลือ นักเรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI_{Modified} = 0.42) รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน (PNI_{Modified} = 0.41) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (PNI_{Modified} = 0.26)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพที่ปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและการพัฒนา นักเรียนเป็นอันดับแรกจึงมีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดโครงการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลุ่มมีความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552) การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลุ่มมีความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้ นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียน

กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราภรณ์ บุตรพรม (2560) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสรุปด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรมีการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่สนอง ความต้องการของนักเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสม

2) สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร และครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อระบบการคัดกรองนักเรียนเพราะการจัดกลุ่มนักเรียนจะมีประโยชน์ต่อครูประจำชั้นหรือครูที่ ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องโดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการ จัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลงส่งผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2551) ที่ให้ข้อสรุปไว้ว่า การจัดการกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไข้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของ นักเรียนยิ่งขึ้นและมีความรวดเร็วในการ แก้ไขปัญหา เพราะข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนใน เป้าหมายเพื่อการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือซึ่งบางกรณี จำเป็นต้องแก้ไข้เร่งด่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณศรีศรี พันธุ์วัฒน์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม ผลการวิจัยการใช้รูปแบบโดยครูที่ปรึกษาพบว่า มีความ พึงพอใจต่อการใช้งานโปรแกรมพร้าวคัดกรองโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือโปรแกรมพร้าวคัดกรอง โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัด กรองนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด

3) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาควรมีนโยบายในการป้องกันช่วยเหลือ มีการศึกษาความต้องการจำเป็นในด้านการวางแผนด้านการป้องกันและ ช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครองชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไข้ปัญหา การชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน การชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราภรณ์ บุตรพรม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการ ป้องกันและแก้ไข้ปัญหาควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายต่อเนื่องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความร่วมมือในการแก้ไข้ปัญหา นักเรียนอย่างจริงจัง สร้างความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้ครูที่ปรึกษาได้ ดูแลและแก้ไข้ปัญหาเบื้องต้นสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา ก่อกุล และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านการดำเนินงานโดยทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการหาแนวทางที่เหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

สภาพที่ปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนเป็นอันดับแรกจึงมีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีการ กำหนดโครงการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่ม ปกติหรือกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลุ่มมีความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร และครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อระบบการคัดกรองนักเรียนเพราะการจัดกลุ่มนักเรียนจะมีประโยชน์ต่อครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องโดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลงส่งผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือนักเรียน

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาควรมีนโยบายในการป้องกันช่วยเหลือ มีการศึกษาความต้องการจำเป็นในด้านการวางแผนด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา การชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน การชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ซึ่งผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบ ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากซึ่งสถานศึกษาควรนำไปพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและกำกับดูแลในเรื่องการคัดกรองให้มากขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การคัดกรองนักเรียนซึ่งแสดงให้เห็นถึง สถานศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาด้านนี้มากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการคัดกรองนักเรียน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารควรวางแผน กำหนดนโยบายมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างจริงจังซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้าน การคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรพัฒนาหรือยกระดับ ด้านการคัดกรองให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน ผู้รับผิดชอบ คณะทำงาน อย่างชัดเจน เครื่องมือ อุปกรณ์ตลอดจนประสานเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถานศึกษาต้นแบบ หรือกำหนดรูปแบบการคัดกรองนักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี หรือสถานศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2551). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-6). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชูศรีมี พันธุ์วัฒน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- วิราภานต์ บุตรพรม. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี. (2564). แผนพัฒนาการศึกษา (พศ.2561-2565) ฉบับทบทวน 2564. อุดรธานี: สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อารีญา ก่อกุลศล, ปพนสรณ์ โพธิ์พิทักษ์ และฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ. (2564). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(1), 26-37.